

① ויחזיקו את אלהים - אלהים - אלהים
 ② ויחזיקו את אלהים - אלהים - אלהים
 ③ ויחזיקו את אלהים - אלהים - אלהים
 ④ ויחזיקו את אלהים - אלהים - אלהים
 ⑤ ויחזיקו את אלהים - אלהים - אלהים

שקשור עם כללות הענין דיציאת מצרים, ועד להיציאה מכל המצרים וגבולים דסדר השתלשלות, שזהו"ע נגלה עליהם מלך המלכים הקב"ה ונאלם⁶⁶, והוא לפי שנתחין אלקים לפרעה, שניתן כח למשה לפעול השכיבה דקליפת פרעה ומצרים כעורר בתקפה. וכיון שגילויי כחו של משה הוא ע"י אהרן, כמ"ש ואהרן אחיך יהי נביאך, לכן הי דיבור זה (לא למשה לבדו, אלא) אל משה ואל אהרן דוקא. וכן הוא גם בכל דור ודור אצל משה רבינו שבדור, אהרן שנתחן לו הכח לפעול שבירת אצלו הענין דנתחין אלקים לפרעה, שניתן לו הכח לפעול שבירת הקליפות כו', ועד שנעשה גילוי אלקות בכל העולם כולו, כמ"ש ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר וגו'.

כבוד הוי' וראו כל בשר וגו'.

כבוד הוי' וראו כל בשר וגו'.

כבוד הוי' וראו כל בשר וגו'.

כבוד הוי' וראו כל בשר וגו'.

כבוד הוי' וראו כל בשר וגו'.

כבוד הוי' וראו כל בשר וגו'.

כבוד הוי' וראו כל בשר וגו'.

כבוד הוי' וראו כל בשר וגו'.

① אחרי טו, א.
 ② רד"ה ודבר גי' אחרי מות תרמ"ט ויקי' פ"ב, ב.
 ③ יצא לאור בקונטרס בפ"ע י"א ניסן תשכ"ב.
 ④ לאחר"י בסה"מ תרמ"ט ע' רלג. רד"ה הנ"ל.
 ⑤ תרע"ה (המשך תרע"ב ח"ב ע' התקס).
 ⑥ עו, ב, פ, ב.
 ⑦ ראה סה"מ תרמ"ט שם ע' רנו. ועוד.

וידבר

הוי' אל משה אחרי מות בני אהרן בקרבכם לפני ה' וימותו; וידוע הדין כדורשי חסידות: ככל השון שבפסוק זה, אחרי מות גי' וימותו, דכיון שכבר אמר אחרי מות, למה חוזר וכופל עזה"פ וימותו. גם צריך להבין בנוגע לסיבת מיתתם, שמצינו בזה במדרש: כמה דעות (ואלו ואלו דברי אלקים חיים), שנגנסו לפני ולפנים, שתויי יין נכנסו, מחוסרי בגדים נכנסו, לא הי להם בנים, לא נשא נשים. וכל ענינים אלה לא נתפרשו בכחוכ, אלא רק נרמזו בכפל השון (אחרי מות גי') וימותו. (ומזה משמע, שבהענין ובקרבכם לפני הוי' (שבגלל זה) וימותו ישנם כמה פ"טים, ואעפ"כ נתחבים כולם לחטא אחד. וצריך להבין טעם הדבר. וכוונת צריך להבין, בכללות הענין דמיתת שני בני אהרן, שעל זה אמר משה לאהרן, בוא אשר דבר ה' לאמר בקרובי אקדש ועל פני כל העם אכבד, א"ל משה לאהרן, יודע הייתי, שיתקדש הבית במידעו של מקום, והייתי סבור או כי או בך, עכשיו רואה אני, שהם גדולים ממני וממך. וכיון שעל זה נאמר בקרובי אקדש, איך אפשר לומר שהי' זה ענין בלתי רצוי.

והנה

כללות עבודת האדם (צריכה להיות) באופן ובקרבכם לפני הוי', שזהו"ע התשוקה והרצוא לעלות למעלה. וכמו בספירת המלכות, (שנקראת כנסת ישראל, מקור נשמות ישראל) שנהורא תחאה קארי תדיר לנהורא עילאה ולא שכד, היינו, שעומדת תמיד בתנועה של תשוקה וצמאון לנהורא עילאה, ובאופן דלא שכי, שהוי"ע הרצוא לעלות למעלה בעילוי אחר עילוי, שלכן, בכל דרגא ומקום שמגיע שם, הי"ז

בגופו רק קיסטא דחיותא¹⁸ בלבד, שיוכל לחזור נפשו אליו כשיחזירוהו לו. ועד"ז יוכל להיות כעבודה, בהפשטת חומר חי הגוף מצדו. ורצונו עד דאתפטר ממש, וכמו ענין עליית הנשמה בדיקים גדולים, כמו הכעש"ט ז"ל כשה' בעליית הנשמה, הי' מופשט מכל חומר חי גופו כמתעלף ממש, וזהו ענין דאתפטר מהאי עלמא, שהנפש הטבעית עולה ג"כ למעלה, ואינו בגוף כלל, וכמו מת ממש. אלא שבה אינה כמיתה ממש, במה שיוכל לחזור נפשו אליו, מפני שנשאר קיסטא דחיותא, וזהו דמי ליי כאילו אתפטר. וכל זה, הוא מצד בחינת היחידה שבנפש, שדבוקה ממש במהות אלקות, ובאשר היחידה עולה למעלה, יש בכחה להעלות כל חלקי הנפש הטבעית, עד שלא ישאר רק רשימה כו'. ויש להוסיף, שענין זה שייך לא רק אצל יחיד סגולה, כמוכּן מזה שרבינו הו"ק מביא (לא בספר התניא, אלא דוקא) בשולחנו הוזהב ושולחנו הטהור בהלכות תפלה¹⁹ בנוגע להסידים ואנשי מעשה, שהיו מגיעים להתפשטות הגשמיות כו'. וענין זה שייך בכל אחד לפי מעמדו ומצבו, שהרי כל אחד אומר בק"ש (פעמיים בכל יום)²⁰ ובכל מאד²¹, שוהי העבודה מצד בחינת היחידה, כפי שפועלת עלי' בכל חלקי הנפש הטבעית כו'. אלא שלאח"כ בא השו"ב ומבאר בהמאמר²², שענין זה נשעם היותו בתנועה של עלי' ורצוא בתכלית, ועד לצדיקים גדולים שעבודתם היא באהבה כתענוגים, מ"מ, שהרי אצלו ההגבלה, שבהכרח שישאר קיסטא דחיותא שמצד זה תחזור הנשמה (גם כחי היחידה) ותבוא בגוף אינו מצד החשבון, היינו שמכיון את הרצוא להיות כמודה והגבלה, ובמילא בא אח"כ השו"ב, שהרי אין זה הענין דבכל מאד, אלא הרצוא הוא ללא הגבלות הכלי (וכן הוא בצדיק גדול ביותר, שהרצוא הוא אפילו למעלה מהכלים שלו), ואעפ"כ הרצוא הוא, באופן שנשאר קיסטא דחיותא, ולאח"כ בא השו"ב, ונטעם הדבר, לפי שהרצוא אינו מצד הרצון שלו בלבד, ויחידה מזה, שאינו מצד הרצון שלו כלל, כי אם שכל רצונו הוא שיהי' כפי רצון העליון. וכפי שמבאר כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע בהשיחה השייכת להמאמר²³, שאין זה הרצון דאהרן, אותיות נראה²⁴, שוהו הרצון שלו, אלא כמו שהרצון

18 ראה חז"א פג, א.
 19 או"ח סע"ח ס"א (וראה גם הל' ה"ח תרמ"ט (הנ"ל ערה 2) — ולאח"כ בסה"מ פ"ד ס"ה).
 20 שו"ע אהר"י או"ח רסנ"ז. וש"נ.
 21 ואתוון ו, ה.
 22 סה"מ תרמ"ט ס"ע רנו ואילך.
 23 נדפסה בהוספה לז"ה אחרי מות תרמ"ט (הנ"ל ערה 2) — ולאח"כ בסה"מ תרמ"ט ע' תקטג (מאגרות קודש אדמו"ר מהור"י צ"ח ע' תח).
 24 ראה חז"א ק"ג, א. שלי"ה קע"א, א. שכן ב. הו"א פג, סע"ב. לקי"ח בהעלותן ל, סע"א.

עדיין באופן דלא שכר. וכמו כן צ"ל כללות עבודת האדם, באופן של רצוא לעלות למעלה, שוה"ע רוח האדם העולה היא למעלה¹⁰. אמנם כיון שמלבד נפש האלקית, נפש השנית כישראלי¹¹, יש גם נפש הבהמית, הגוף וחלקו בעולם, לכן צ"ל עבודת האדם, באופן שלא תהנו בראה לשבת יצרה¹². היינו, שלאחרי הרצוא צ"ל גם שוב, לשבת יצרה, כדי לתקן את נפש הבהמית והגוף וחלקו בעולם¹³. ודוקא כזה הוא עיקר הרצון דלמעלה, שהרי נתאוה הקב"ה (לא לענין הרצוא, אלא להיות לו ית' דירה בתחתונים¹⁴).

וענין זה, (שלאחרי הרצוא צ"ל השוב), והוא כללות החילוק, בין הרצוא בתוהו להרצוא דחיקון. והנה, גם בחיקון מוכרח להיות ענין הרצוא (כמבאר לעיל), וגם בתוהו ישנו ענין הכלים, שבכללות הו"ע השוב. והחילוק ביניהם¹⁵, שבהרצוא דתוהו לא נהיש שהתכלית הוא, ענין שוב, וזהו פעולת הרצוא דחיקון, שגם בהרצוא ישנו ענין השו"ב. וחילוק זה בענין הרצוא והשוב, ישנו גם בכל עולם ועולם ועד להדרגא שלמעלה מעולמות. וכמו כן, גם בנוגע להנשמה כהחלכשותה בגוף למטה, שצריך להיות אצלה, ענין הרצוא, באופן שיש בו גם ענין השו"ב.

ג) וכיאר הענין, דהנה, איתא בזה"י זכאי קשוט, כל יומא מסתלי בפשיהו, כאילו ההוא יומא מסתלקי מעלמא. ומבאר בהמאמר¹⁶, שהענין דכאילו מסתלקי מעלמא צ"ע מסי"ג בכח, שכל הכחות והחושים והגוף וכל עניניו הם על עמדם, אלא שמחליט בפנשו כהחלטה אמיתית, שהוא מוכן ומוזמן למסור נפשו לקדש שמו ית', כי מעמד ומצב כזה אינו נקרא כאילו מסתלק (אתפטר) מעלמא, ואדרבה, בהיותו במעמד ומצב דמסי"ג בכח ישנו קישור הנשמה בהגוף בחוקף גדול, עד כדי כך, שהנשמה פועלת בכחות הגוף שגם הם יסכימו לענין המסי"ג (אלא שהמסי"ג היא בכח). ולכן מבאר, שהענין דכאילו אתפטר הוא כמו ביצחק שנעקד ע"ג המזבח ופרחה נשמתו ממשי¹⁷, ולא נשאר

10 קהלת ג, כא.
 11 לשון אהר"י בתניא רפ"ב.
 12 ישעי' מה, יח.
 13 תניא פלי"ז (מו"ב, ב).
 14 ראה תנחומא בחוקות ג, נשא טז. ע' רנ"ג.
 17 ראה פרקי דר"א פל"א (קרב לסופי).
 חז"א ס, א (תוספתא).

י"א ניסן
 תשכ"ב
 ז' ט"ו

והוא שיש להבין את המושגים הללו כפי שהם באים לידי ביטוי בלשון המשנה ובתוספתא. ויש להבחין בין המושגים הללו לבין המושגים הללו שבאגדה ובתלמוד בבלי. ויש להבין את המושגים הללו כפי שהם באים לידי ביטוי בלשון המשנה ובתוספתא. ויש להבחין בין המושגים הללו לבין המושגים הללו שבאגדה ובתלמוד בבלי.

והוא שיש להבין את המושגים הללו כפי שהם באים לידי ביטוי בלשון המשנה ובתוספתא. ויש להבחין בין המושגים הללו לבין המושגים הללו שבאגדה ובתלמוד בבלי. ויש להבין את המושגים הללו כפי שהם באים לידי ביטוי בלשון המשנה ובתוספתא. ויש להבחין בין המושגים הללו לבין המושגים הללו שבאגדה ובתלמוד בבלי.

והוא שיש להבין את המושגים הללו כפי שהם באים לידי ביטוי בלשון המשנה ובתוספתא. ויש להבחין בין המושגים הללו לבין המושגים הללו שבאגדה ובתלמוד בבלי. ויש להבין את המושגים הללו כפי שהם באים לידי ביטוי בלשון המשנה ובתוספתא. ויש להבחין בין המושגים הללו לבין המושגים הללו שבאגדה ובתלמוד בבלי.

והוא שיש להבין את המושגים הללו כפי שהם באים לידי ביטוי בלשון המשנה ובתוספתא. ויש להבחין בין המושגים הללו לבין המושגים הללו שבאגדה ובתלמוד בבלי. ויש להבין את המושגים הללו כפי שהם באים לידי ביטוי בלשון המשנה ובתוספתא. ויש להבחין בין המושגים הללו לבין המושגים הללו שבאגדה ובתלמוד בבלי.

- (42) פורס שער הצחצחות פי"ו. נתבאר
- כדי"ה וירבו גר אחרי מות תרע"ה (המשך) ובכ"מ. וראה סו"מ תרע"ז שם. וש"י.
- תעריב ח"ב ע' תוקטוס. (45) תר"א ט"פ תרומה.
- (43) ראה עץ חיים שער ג (שער סדר (46) תרומה כה, י"ט.
- אצילות למחור"י) פי"א. שער מז (שער סדר (47) זח"ג ומח, א. רנו, ב. רנח, א. תקי"ז
- אבי"ט) פי"ב. וראה סו"מ תרע"ז ע' 119.
- תכ"א (סא, ב).
- (48) משלי כו, י"ט.

- (49) בבבא לקמן - ראה די"ה וירבו גר (52) דעת רשב"ג במשנה שם. נתבאר
- אחרי מות הנ"ל (המשך תעריב שם ע' כסה"מ תרס"ב ע' שוב. ובכ"מ. וראה גם
- תוקטוס ואילן). מאמרי אוד"ה תקס"ז ע' צד לקי"ש ח"ז ע' 75 ובהערה 42 שם. חכ"ז ע'
- ואילן. ועם הגהות וכר - אה"ת בשלח ע' 245 ובהערה 45 שם.
- תע ואילן. (53) ראה חולין כו, ב.
- (50) ע"פ יחזקאל א, כו.
- (51) פי"ז מ"ז.

דמלך בנשמותיהם של צדיקים⁵⁵, שעי"ז נעשה הרצון דאנא אמלך⁵⁶. ועי"ז כמים הפנים לפנים, שהמים הם פשוטים, ואין בהם ציור וגוון. והפנים הנראים בהמים, (שאינם מהות דבר בפ"ע, גם לא כדבר המתהווה מן המים, אלא הם המים עצמם) נעשים מצד פני המסתכל, והיינו, שאנ"ס הוא בתכלית הפיטיות האמיתית, ולא שייך בו שום רצון כו'. ופעולת הרצון אינה אלא מצד ההמלכה בנשמותיהם של צדיקים (פני המסתכל). ואף, שגם קודם⁵⁷ עיני ההמלכה, ישנו כבר התעוררות הרצון, שהרי הסדר הוא שתחילה ישנו הענין דכי חפץ חסד⁵⁸, שהוא בתכלית ההעלם, ותחילת התעוררות הרצון הוא הרצון להיטיב⁵⁹, ורק לאחר"ז שייך ענין ההמלכה, נמלך בנשמותיהם של צדיקים, שזהו"ע פני המסתכל, ולאח"ז נעשים הפנים בהמים, שזהו"ע הרצון דאנא אמלך. מי"מ, ידוע שענין ההמלכה, הוא לא באופן שהרצון להיטיב ישנו, גם אם ע"י ההמלכה יוחלט שלא לעשות כן, (אם זה שנמלכים עמו יאמר לאו ח"ו), אלא ההמלכה היא באופן שאם יוחלט על לאו, יהי זה (כאילו) לא נתעורר כלל ברצון להיטיב. וכיון שגם התעוררות הרצון להטיב, חלרי' בהמלכה, נמצא, שההחלט שע"י ההמלכה הוא כמו תחילת התעוררות הרצון. ויתירה מזה בעומק יותר, שעצם הענין דמלך בנשמותיהם של צדיקים, (היינו, שדבריו של זה שנמלכים עמו יקבעו ויחליטו את התעוררות הרצון), מורה שזה שנמלכים עמו הוא למעלה ובעומק יותר מהנמלך עצמו. והיינו, דאף שסדר ההתגלות הוא, שההמלכה היא אחרי עליית הרצון להיטיב, מי"מ, כהעלם ובמיקור (כפי ששייך לומר ענין זה לפני הצמצום), עומדים בנשמותיהם של צדיקים (שבהם נמלך) למעלה מהרצון להיטיב, ולמעלה אפילו מהענין דכי חפץ חסד הוא, שלכן יכולים הם להחליט, אך יהי הרצון להיטיב, אם יבוא בגילוי עד לרצון דאנא אמלך, או ח"ו לאו, עד שיהי כאילו לא הי' מעולם. ונמצא, שכללות עיני הרצון להיטיב, עד להרצון דאנא אמלך, שבן נכלל כל סדר השתלשלות לאחר הצמצום עד למטה מטה, שזהו"ע דשער בעצמו ככח כל מה שעתידי להיות בפועל, הי"ז בדוגמת הפנים שנעשים בהמים מצד פני המסתכל, היינו, שעלה במחשבה התענוג מעבודתם של ישראל (ישראל עלו במחשבה⁶⁰), שזהו"ע דמלך בנשמותיהם של צדיקים.

(55) כ"ר פי"ז, ז. רות רבה פ"ב.
 (56) ראה לקי"ת נשא כא, ד. סהמ"צ
 (57) מ"ב נ, יח.
 (58) ראה ע"ח שער הכלים בתחלתו.
 (59) כ"ר פ"א, ד.

למלך
 למלך
 למלך
 למלך
 למלך

ז) ועל זה אמר רבי עקיבא כשאתם מגיעין אצל אבני טהור אל תאמרו מים מים. (והענין בזה, שאבני טהור קאי על הפרסא דכור, שבין אור"ט המאציל אל הנאצלים, דאף שזהו"ע של פרסא (שענינה הפסק כו'), שלכן נקרא בשם אבנים, דכתיב בהו"ו אבנים שחקו מים, שיש בהם מים, אבל הם בהעלם והסתר גדול, ויש צורך בהשתדלות ויגיעה, כדי לגלות את יסוד המים שבהם, מי"מ, אינם אבנים סתם, אלא אבני טהור, שנראים לעין הרואה כמו מים, כדאיתא בגמרא בבא בתרא⁶¹ לגבי בנין הורדוס כאבני טהור, דמיחזי כ' אידותא דימא (גלי הים). וזהו שאמר ר"ע, כשאתם מגיעין אצל אבני טהור, אל תאמרו מים מים, כמבואר בכתבי האריז"ל⁶² שיעיקר אוהרתו היתה שלא יאמרו כ' פעמים מים, כ"י אינם כ' מיני מים אלא מים אחד הם, והיינו, שאין חילוק בין מים העליונים שלמעלה מהפרסא, למים תחתונים שלמטה מהפרסא, כיון שפוסה זו אינה אלא כמים הפנים לפנים, שמצד פשיטות המים דלמעלה (שהם למעלה אפילו מהרצון להיטיב), נראים בהם פני המסתכל, בנשמותיהם של צדיקים שעלו במחשבה, באופן שאינם דבר נבדל מהמים, אפילו לא כמו דבר שמתהווה מן המים, אלא הם המים עצמם. ובאופן כזה, צ"ל תנועת הרצון בעבודת האדם, שאינו חפץ בהרצוא מצד עצמו, אלא באופן דכמים הפנים לפנים, כמו הפנים שנראים כמים, שאינם מציאות לעצמם, אפילו לא כדגים שבים שהווייתם מן האדם לאדם, ע"י לאדם התחתון כו'. ומצד זה נעשה הרצוא, באופן שלאחריו ישנו ענין השוב, דכיון שבסוד השתלשלות, הרצון הוא שתהי' הדירה בתחתונים עד למטה בעולם העשי' הגשמי והחומרי, הרי כן הוא, כמים הפנים לפנים, גם לפני הצמצום, בהדרגה דמלך בנשמותיהם של צדיקים, וישראל עלו במחשבה.

וזרן שר"ע דוקא נכנס בשלום ויצא בשלום, כפי שמבואר בהאמר⁶³ שגם הרצוא שלו הי' בשלום, היינו, שגם בהרצוא הי' בחי' בשוב ככדי שיוכל להיות אח"כ השוב. ויש להוסיף בהדיוק (שלום) דוקא, ששלום ענינו חיבור שתי קצוות⁶⁴, מהקצה היותר תחתון עד להקצה

(60) איוב ד', ט.
 (61) ד"א (ובפרש"י).
 (62) הובא באור"ת בשלה שם (ע' תפ).
 (63) סה"מ תרמ"ט שם ע' רנט ואילן.
 (64) ראה לקי"ת נשא כו, א.

הדעות שנימונו במדרש (כנ"ל ס"א), דהב' ההמשכה מהבחי' דכמים הפנים לפנים נעשית ע"י לבושי התומ"צ⁷¹ וזהו שמחוסרי בגדים נכנסו, שלא היו מונחים בענין זה. וכללות הענין דקיום התומ"צ (שעל ידם ממשכים מהבחי' דכמים הפנים לפנים) נעשה ע"י ההתחברות דגוף ונשמה, כולל גם בענין דלא לתווה בראה לשבת יצרה, שהו"ע פרי' ורבי', וזהו שלא נשא נשים ולא ילדו ביום ובעיני' וידבר הוי' אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבכם לפני ה' וימותו, דבר אל אהרן אחיך ואל יבוא ככל עת אל הקודש גוי' בזאת יבוא אהרן אל הקודש, בזאת דייקא, דקאי על ידאת ה"י, דא תרעא לאעלאהי' היינו, שצ"ל ענין היראה והביטול דקוא, יראתו קודמת להכמתו⁷², ואז, הוי' הכניסה אל הקודש פנימה, באופן שתהי' גם היציאת בשלום, בשלום דייקא, שהוא כלי מחזיק ברכה, להיות ההמשכה מלמעלה למטה דקוא, וכמו כניסתו של כהן גדול לפני ולפנים, שבצאתו מן הקודש, הוי' תפלתו בנוגע לפינסת עמך ישראל⁷³, בעולם הזה למטה מעשרה טפחים.

(ט) ויש לקשר כהנ"ל עם מ"ש⁷⁴, מקצה הארץ אליך אקרא וגוי' ישב עולם לפני אלקים. והענין בזה, דמקצה הארץ, הוא הקצה היותר תחתון שישנו בארץ הלזו הגשמית והחומרית. ומשם (מקצה הארץ) אליך אקרא, שהו"ע הרצוא עד לתכלית העילוי, אליך אקרא, אליך דייקא, דקאי על העצמות, ע"ד שמפרש אדמו"ר דהק"י במ"ש⁷⁵ בכל קראנו אלין, אלין ולא למדוהו⁷⁶, שאלין קאי על העצמות (כדוגמת חיבור כ' הקצוות שבענין השלום). ולאח"ז ישנה גם התמשכה. ענין בשנה שזהו מ"ש ישב עולם לפני אלקים, דקאי על ההמשכה מדרגא שלמעלה מסדר השתלשלות, לפני אלקים, לפני הצמצום (שזהו האופן היותר נעלה שישנו בשם אלקים), להיות ישב עולם, היינו, שתהי' ההמשכה בכל סדר ההשתלשלות עד למטה מטה, בעולם מלשון העלם והסתרה⁷⁷, ובאופן של התיישבות (ישב דייקא), לשבת יצרה. וענין זה קשור גם עם המוכב

71 אחרי שט, א"ג, וראה אהי"ת אחרי שמתחילים לומר כ"א ניסן השתא (ראה ס"ע תקמד ואילן).
 72 ראה זה"ע נ, ריש ע"ב.
 73 ראה סה"מ תרפ"ט ע' 122 ובהערה 77.
 74 אבות פ"ג מ"ט.
 75 יומא נג, ב.
 76 תהלים סא, ג"ח. הקאפיטל

היותר עליון (וגם מה שלמטה מקצה ולמעלה מקצה כו'), ושלוש הוא כלי ברכתו של הקב"ה⁶⁵, ברכה דייקא, שענינה המשכה מלמעלה למטה וכוזה גופא לא מספיק ענין הברכה בלבי, אלא צ"ל גם עניית אמן, כמארז"ל⁶⁶ גדול העונה אמן יותר מן המכרך, תדע שהרי גלתיבן (חלשין) מתגורן במלחמה, וגבורין נוצחין, היינו, שההכרחה (המשכה מלמעלה למטה) אינה אלא התחלת המלחמה, ולאח"ז צ"ל ענין הנצחון ע"י הגבורים, וכמבואר בארוכה בהמאמרים דיום ההילולא⁶⁷, בענין מדת הנצח, שבשכל נצחון המלחמה, פותחים ונותנים את האוצרות היקרים של המלכים, אוצרותיו ואוצרות אבותיו, שעד עתה היו כמוסים וחותמים מעין כל רואה, ועתה מכזבים אותם כדי לנצח במלחמה, שכל זה שיין, דוקא, במקום שיש מנגד, היינו, מטה מטה ביותר, ודוקא שם מתגלים הענינים הנעלים ביותר. וענין זה (נכנס בשלום ויצא בשלום) הוי' אצל ר"ע דוקא שאמר כשאתם מגיעין אצל אבני טהור אל האמור מים מים, היינו, שענין זה נעשה עי"ז שהרצוא אינו מצד עצמו, אלא כמים הפנים לפנים, כנ"ל בארוכה.

(ח) ועפ"ז יובן⁶⁸ ענין שני בני אבן, דכו"כ בהו, בקרבכם לפני הוי' וימותו, ואיחא במדרש שנכנסו לפני ולפנים, ומבואר כזה שעבודתם היתה באהבה כתענוגים, שזהו"ע הרצוא באופן הכי נעלה, ועד שבגלל זה הוי' משת סבור שהם גדולים ומקודשים יותר ממנו ומאודו. אמנם, הרצוא שלהם הוי' רצוא דתהו שלא נגיש בו השוב, וזהו שנכנסו לפני ולפנים, מבלי לחשוב אודות היציאה. והיינו שהרצוא הוי' באופן שנגיש בהרצוא המציאות שלהם, כמבואר בתניא⁶⁹, שאפילו צדיק גמור עובד ה' באהבה כתענוגים, והוי' דבר בפני עצמו, (שמי שאוהב⁷⁰, אלא שענין הישות הוא, רק כפי ששייך באהבה כתענוגים, שזהו כדוגמת דבר המתהווה מן המים, אבל אעפ"כ נעשה להמים התהוות בפני עצמה) וזהו כללות הענין דבקרבכם לפני הוי' וימותו, שלא נרגש אצלם הענין דכמים הפנים לפנים. שאין כאן מציאות של התהוות כלל, אפילו לא כדבר המתהווה מן המים, כי אם מים העליונים בלבד. וזהו גם תוכן שאר

65 מס' עוקצין בסופו.
 66 ברכות נג, ב. נתבאר במאמר שלאח"ז תרמ"ט (סה"מ תרמ"ט ע' ונס ואילן); סה"מ (לקמן ע' רבי ואילן).
 67 ד"ה באתי לגוי הישיית פני"א (סה"מ).
 70 תרי"א בהוספות ויקהל קיד, ד. ובכ"מ.

אדמו"ר מדברי אביו כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) ניע"ב, שתורת החסידות [שעלי' מסר אדמו"ר הזקן את נפשו]²², ואמר שהיא שייכת לכל אחד ואחת מבניו²³ שטעלט אױעק אַ חסיד פנים אל פנים צו עצמות א"ס. ומשם ממשכים להיות ישב עולם, למטה-מעשרה טפחים, ובאופן דימים על ימי מלך תוסף שנותיו כמו דור ודור, עד לדרא דמלכא משיחא [ע"ד פירוש התרגום במ"ש²⁴ מלחמה להוי' בעמלק מדור דור], והיינו, שע"י פנימיות התורה, שנתגלתה בתורת החסידות, נעשית המשכת העצמות, להיות הגאולה האמיתית והשלמה, בחסד וברחמים, בטוב הנראה והנגלה, ובעגלא יידן, בדרך זת, דרא דמלכא משיחא, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו.

בהמאמרו²⁵, מ"ש אדמו"ר האמצעי²⁶, בענין נוי"ן פשוטה שבפסוק²⁷ וכו' תדבקו, דהנה, נוי"ן פשוטה, מורה על ההמשכה למטה מטה, וכפי שמבאר שם, שזוהו גם למטה ממדרגות הקדושה. והנוי"ן פשוטה נכתבה דוקא בהדרגא היותר נעלית, וכו' תדבקו שבה לאחר כל פוטי הדרגות בעבודה שינמנו בכתוב לפני²⁸, אחרי הוי' אלקים תלכו וגוי' עד לאותו תעבודו, ולאח"כ מוסיף וכו' תדבקו, שזוהי"ע המס"ע בדרגא הכי נעלית, למעלה גם מהמס"ע דשמו"ע, ודוקא משם, כאה הנוי"ן פשוטה, שמורה על המשכה למטה מטה באופן דישב עולם, שגם בעילם מלשון העלם והסתר ה"ז נמשך באופן של התיישבות. וכן הוא גם בפסוק מפני שיבה תקום גוי' (כנ"ל ס"ה), כפי שמבאר הצי"צ בלקי"ת שה"ש²⁹, שלאחרי שאומר ויראת מאלקיך, דקאי על ספירת המלכות, שהיא הדרגא היותר תחתונה, אזי סיום הפסוק הוא אני הוי', וידוע³⁰ שבכל מקום שנאמר אני הוי' ה"ז מורה על עצמות ומהות.

וזהו גם מש"ש³¹ ימים על ימי מלך תוסף שנותיו כמו דור ודור, שזוהי"ע של הוספה, כדעת חכמים זכה מוסיפין לו³², וכמבואר בתוס"ט ואף שאמרו³³ בני חיי ומוזני לא בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא, מ"מ, זכות גדול מועיל שיהי' ענין של הוספה. וצריך להבין, איך שייך זכות גדול יותר מהמזל דישראל, שעל זה אמרו³⁴ אין מזל לישראל, שבח"י אין הוא המזל דישראל³⁵. אך הענין יובן ע"פ משנת"ל בענין כמים הפנים לפנים, שזוהי"ע שלמעלה אפילו מדבר המתהווה מן המים, אלא באופן שישנה רק מציאות המים, ובהם נראים פני המסתכל בכל הפרטים. ומשם יכול להיות ענין של הוספה כימי מלך (ימים על ימי מלך תוסף), לכל ישראל מלכים הסי', למעלה מהמזל ולמעלה מהזכות — מבחי' לפני אלקים, כמים הפנים, שזוהו בחי' המים שהם בתכלית הפשיטות, שאין בהם ציור כלל, עצמות ומהות. וזהו גם מה שמביא כ"ק מו"ח

(81) סה"מ תרמי"ט שם ע' רנט.
 (82) בר"ה אחרי ה"א תלכו (שערי תשובה
 ח"א מז, א ראל"ך).
 (83) פ' ראה י"ג, ה.
 (84) ראה לקי"ת שלח מז, ג. אודי"ת שם
 (כך הו' ע' איתר"ט. לקי"ת בהו מז, ב. אודי"ת
 שם (כך ג) ס"ע תתקיב ואל"ך. מאמרי
 אודי"ת תקי"ת ח"א ע' קסא. אודי"ת אמור
 (כך ג) ע' תתלט. ועוד.
 סז, א. וש"נ.
 (85) תהלים סא, ז.
 (86) יבמות ג, רע"א.
 (87) ד"ה מוסיפין שם. וראה גם תודי"ה
 אין שבת קנוי, א.
 (88) מו"ק כה, א.
 (89) שבת שם.
 (90) לקי"ת ר"פ האינו. ובכ"מ.
 (91) תקי"ז בדיקדמה (א, ב). וראה שבת
 סז, א. וש"נ.
 (92) ראה ספרי השיחות תרפ"ט ע' 72. וש"נ.
 (93) ס"פ בשלח.